

Les guies de lectura i la difusió dels fons bibliogràfics

D'entre els escassos mitjans de difusió i propaganda de què normalment han disposat les biblioteques públiques o populars, un element s'ha mantingut durant tots aquests anys: les guies de lectura, que amb més o menys regularitat han anat confeccionant les biblioteques.

Es pot dir que moltes vegades les guies de lectura han estat un dels poquíssims elements de propaganda o de presència exterior de la biblioteca, mancada, en la majoria dels casos, de mitjans per oferir als habitants del poble o barri un petit reclam o explicació sobre el seu funcionament i els seus serveis.

Les guies de lectura són un mitjà útil, fàcilment distribuïble (a mà o per correu) i d'uns costos molt baixos, que permet al públic, sigui o no lector habitual de la biblioteca, de tenir una informació sobre part dels seus fons bibliogràfics.

En general, els motius pels quals es confecciona una guia de lectura són els següents: a) una efemèrides: la mort d'un personatge important, la concessió dels premis Nobel, el centenari d'un literat o científic famós...; b) un tema d'interès per a un grup

important de lectors i que sovint se sol·licita als bibliotecaris: la conservació de la natura, la pau i el desarmament, les drogues...; c) un tema promogut per la mateixa biblioteca, en funció d'un interès que es vol despertar o d'una activitat que s'hi estigui desenvolupant: un cicle de conferències, una exposició...; d) les darreres novetats rebudes o un fons específic de la biblioteca poc conegut.

Es fa una recerca als catàlegs dels llibres i dels documents diversos (diaris, revistes, etc.) que tracten del tema triat. Així, si es tracta d'un autor literari se citaran totes les obres seves de què disposa la biblioteca, els llibres o les revistes que en comenten la biografia, els estudis i les crítiques sobre la seva obra, i, per extensió, es pot donar també una referència d'altres autors de la seva època o del moviment literari.

Es farà el mateix si es tracta d'un artista plàstic, d'un personatge polític o d'una època històrica. En general es tracta de donar els elements de què disposa la biblioteca per apropar aquell personatge o el tema al coneixement del públic i despertar-n'hi l'interès.

Això planteja dos problemes:

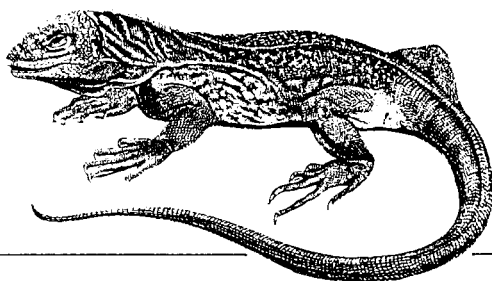
a) La manca d'obres importants de què encara avui pateixen algunes biblioteques, que a vegades fa que sigui molt difícil de completar una guia de lectura, perquè la biblioteca no disposa del material realment important que es necessita per apropar-se seriosament a aquell autor o el moviment artístic. Un recurs que cal utilitzar sovint —i que és molt útil— és fer fotocòpies del material d'altres biblioteques, fer dossiers amb retalls de premsa o amb altres documents i fer un buidat d'articles de revistes o d'altres llibres més generals. Tot plegat té l'avantatge d'oferir una visió més actual i contrastada de la qüestió.

b) L'aspecte extern de les bibliografies, que donaran com a resultat que siguin més o menys atractius per al públic receptor. Des del ciclostil fins al full imprès, passant per la fotocòpia o la impremta ràpida, són diversos els mitjans emprats per reproduir-les, si bé veiem en algunes biblioteques un predomini de l'ús del ciclostil, molt econòmic, però que dona molt poca qualitat a la reproducció, per la qual cosa a poc a poc es va deixant pas a la fotocòpia o als procediments de la impremta ràpida, que té l'avantatge de poder

reproduir dibuixos i fotografies contrastats i de poder jugar també amb diferents tipus de lletres.

Un exemple del que es pot fer amb fotocopiadora o impremta ràpida són les guies de lectura infantils de la biblioteca Lambert Mata de Ripoll o de la biblioteca Margarida Montferrat de Balaguer, guies en què es combina amb encert imatge i text.

Quant a la utilització de sistemes d'impressió més costosos (tipografia, *offset* amb gravats, etc.), es fan servir en comptades ocasions, com en el cas de l'aniversari de la fundació d'una biblioteca o bé per tenir una difusió més àmplia que la d'un centre concret, com és el cas de les guies de lectura que publica la Xarxa de Biblioteques de la Caixa de Pensions. Aquestes guies porten una àmplia introducció sobre el personatge o el tema de què es tracta, feta per un especialista (Josep Carner, George Orwell, Virginia Wolf, la novel·la negra... en són alguns dels títols), seguida d'una bibliografia sobre el personatge o el tema. En fer una guia genèrica —aquestes guies es reparteixen a totes les biblioteques de la Xarxa—, s'aconsegueix una

guia de lectura

abril ~ 83

XARXA DE BIBLIOTQUES DE LA GENERALITAT
**BIBLIOTECA MARGARIDA
DE MONFERRAT.**
BALAGUER - Pl. Mercadal, 1. tel. 445200.

horari:

dilluns de 17 a 21 h.
de dimarts a divendres: matí d'11 a 13;
tarda de 17 a 21 h.
dissabte de 10 a 14 h.

servei de préstec:

Els llibres i revistes són deixats gratuïtament.
Només cal presentar el carnet de lector o el
d'identitat

fotocopia: C.U. Armengol - Lleida D.L.L.I. 539 - 1982.

BIBLIOTECA INFANTIL I JUVENIL «LOLA ANGLADA»

L'Obra Cultural de la Caixa de Pensions, presenta

Guies de lectura n° 2

juny 1983

Virginia Woolf

Diferents tipus de guies de lectura.

més gran qualitat gràfica (fotografies, ús de color...) i unes introduccions interessants a cada tema, si bé la llista bibliogràfica se'n ressenteix una mica en no respondre al fons d'una biblioteca en concret sinó al conjunt de la Xarxa, ja que només fan referència a llibres i, a més, exclouen obres que estan fora dels circuits actuals de venda però que algunes biblioteques antigues posseeixen.

Es tracta doncs, d'unes guies una mica especials, que han tingut molt bon acolliment entre els lectors, que presenten una alternativa interessant des del punt de vista de la centralització d'uns serveis, però en què es nota una manca d'intervenció dels bibliotecaris a l'hora d'elaborar-les.

Són útils les guies de lectura?

Quan es confecciona una guia de lectura sovint hom es qüestiona sobre l'eficàcia d'aquest esforç i fins a quin punt és útil per a la Biblioteca i per als seus usuaris. Davant la quantitat de papers i de propaganda que cada dia rep la gent, serà eficaç aquest full o aquests fulls bibliogràfics? Cridarà prou l'atenció perquè infants o

adults facin l'esforç de llegir-los i de sol·licitar algun dels llibres o documents que s'hi esmenten?

En principi penso que hi ha dues classes d'usuaris o de possibles usuaris de les guies de lectura. Una és la d'aquells que normalment acudeixen a la biblioteca i n'utilitzen els serveis i per als quals la guia de lectura serà una ajuda per a algun treball o bé l'estímul per apropar-se a un altra mena de llibres. Per exemple, la guia de lectura de la biblioteca infantil de Can Butjosa sobre «La pau i el desarmament» obeeïa a una demanda continuada de llibres i de materials sobre aquests temes. Per tant, l'elaboració de la guia fou una manera de facilitar unes informacions molt completes a uns usuaris que les necessitaven. El mateix passà amb el centenari de Carner (guies de lectura de la biblioteca infantil de la Santa Creu, de Canet de Mar i moltes d'altres), que generà una demanda de llibres i de documents.

En canvi, hi ha una altra classe d'usuaris o de possibles usuaris que no sempre acudeixen a les biblioteques, als quals cal també que arribin les guies de lectura com a eina de propaganda envers uns

temes o unes lectures que la biblioteca pot proporcionar. Es tracta dels mestres o dels responsables d'escoles i centres d'ensenyament del barri o poble, associacions culturals, centres d'esplais o muntanyisme, responsables de la política cultural o educativa de la zona, etc.

Encara que potser algunes d'aquestes persones no hagin posat mai els peus a la biblioteca —cosa lamentable però real—, és important que la biblioteca els mantingui informats de les seves activitats i fons bibliogràfics. Les guies de lectura són un bon mitjà per fer aquest toc d'alerta. D'altra banda, i en el cas concret dels mestres, no és gens rar que aquests difonguin les llistes bibliogràfiques que la biblioteca elabora, com en el cas de la biblioteca Lola Anglada, per exemple, en què alguns mestres esperen les guies que reparteix la biblioteca per recomanar-les a alumnes i pares per a les compres de Reis o de Sant Jordi.

Aquest segon camp d'expansió requereix que es confeccioni un fitxer d'organismes i de persones als quals cal fer arribar les guies, la majoria de vegades per correu.

En definitiva, penso que les guies de lectura són útils com a eina de difusió —així ho afirmen els bibliotecaris i les bibliotecàries que en fan amb continuïtat— i són importants també pel que comporten de guany en imatge i en presència pública, i és en aquest sentit que caldria disposar de més mitjans perquè es poguessin editar de manera més atraient i acurada.

No voldria deixar d'esmentar la tasca d'Aurora Díaz-Plaja, autora d'un petit estudi sobre Guies de lectura¹ i una de les més fervents defensores i difusores d'aquest servei, que en els seus llargs anys de bibliotecària a la Biblioteca Josep Mª Folch i Torres i a la Biblioteca de la Sta. Creu va confeccionar un bon nombre de guies molt útils i plenes d'enginy, que repartia amb profusió a lectors i no-lectors.

Núria Ventura

¹ Aurora Díaz-Plaja. *Les guies de lectura*. (Barcelona: Escola de Bibliotecàries de la Generalitat de Catalunya, 1938)